

Zrel, a ne sposoben! V mnogih krajih podučitelju še tega ubozega imena ne privoščijo, imenujejo ga še celó: pomagača, hlapca. Žalostno! V takem položaji mislim, da podučitelj ne bode mogel z veseljem posvetiti se svojemu imenitnemu poslu, ne dalje izobraževati se.

Sedanje razmere o učiteljskih pravicah so tedaj velik opovir dobremu šolstvu i napredku sploh. V rokah našega deželnega zbora je ta tako važna reč, ohranitev in pridobitev dobrih učiteljev in po njih dobrih šol in tako celo izobraženje našega naroda. In če se to zgodi, bodo nasprotniki utihnili vidé, da smo zmožni i voljni izobraževati se po vsej moči. S izobraženostjo pa raste tudi narodovo duševno i materjalno blagostanje. Ker imajo naši poslanci posebno za blagostanje našega naroda skerbeti, nadjamo se, da se bodo vendar enkrat poprijeli dela, ter postavili močen temelj narodni omiki — dobro ljudsko šolstvo.

Kdor pa dela nasprotno, ni prijatelj naroda, kajti: „Kdor hoče narod k padežu pripraviti, naj se loti šolstva; naj razdeva, in dosegel bode — propad naroda“.

Podčeren.

Matematična terminologija.

Sostavil prof. Ivan Tušek.

(Konec.)

Stumpfer Winkel — topi kot.
 Subnormale — podpravilnica.
 Substituiren — namestiti, zameniti.
 Substitution — namestba, zamena.
 Substitutionsmethode — način zamenjevanja, način zaméne.
 Subtangente — poddotičnica.
 Subtraction — odštetev, odštevanje.
 Subtractiv — odšteven.
 Subtrahend — subtrahend, odštevanec.
 Subtrahiren — odštevati, odjemati.
 Summand — pribrojnik, prištevnik.
 Summe — suma, soštevek, vsota, znesek.
 Summenformel — vsotnjak, vsekupni izraz.
 Summirbar — zbrojen, sošteven.
 Summiren — šoštevati, zbrojiti, zbrojevati.

Summirung — soštevanje.
 Supplement — dopolnik.
 Supplementäreck — dopolnajoči ogel.
 Symbol — simbol, znak.
 Symmetrisch — simetričen, someren.
 Synthetisch — sintetičen, sostaven.

T.

Tangente — tangenta, dotičnica, dirka.
 Terminrechnung — ročni račun, obročni račun.
 Terne — terna, trójica.
 Tetraeder — tetraeder.
 Theil — del.
 Theilbar — deliven, meriven, razšteven, delen, méren.
 Theilbarkeit — delivnost.

Theilung harmonische — soglasna razdelba.

Theoretisch — teoretičen.

Transformation — prestvorba.

Transversale — preka, prečnica.

Trapez — trapez.

Trapezoid — trapezoid.

Trigonometrie — trigonometrija, trikotomerstvo.

Trigonometrisch — trigonometrijsk, trikotomerstven.

Trinom — tričlenek.

U.

Uebervoller Winkel — prepolni kot.

Umdrehungsaxe — okretna os.

Umfang — obseg, obod.

Umfangswinkel — obodni kot.

Unbekannte, die — neznanka.

Unechter Bruch — nepravilni drob.

Unendlich — brezkončen.

Ungerad gerade Zahl — enosodi broj.

Ungerade Linie — kriva čerta.

Ungerade proportionirt — obratno razmeren.

Ungerade Zahl — liho število, lihi broj.

Ungleichseitig — raznostran, a, o.

Unione, samica, samotérica.

V.

Variation — variacija, prememba.

Variationsform — premembna oblika.

Variiren — premenjevati.

Veränderlich (variabel) — spremljiv.

Verhältniss — primera, omér.

„ der Gleichheit — enač-
na primera.

„ -Zahl — primerno število.

Vertikal — vertikalni.

Vertikal-Ebene — vertikalna ravnina.

Vertikal-Linie — vertikalna čerta.

Verschieden — različni.

Vieleckig — mnogooglat.

Vielfaches — mnogokratnik.

Vielkantig — mnogorob, a, o.

Viereck — čveterokot, čveterokotnik.

Viereckige Zahl — čveterokotno število.

Viertelkreis — četvertnik.

Vollecke — polni ogel.

Voller Winkel — popolni kot.

Vorderglied — sprednjak.

Vorzeichen — znamenje.

W.

Wahrscheinlichkeit — verjetnost.

Wahrscheinlichkeitsrechnung — račun o verjetnosti.

Wechsel — menica.

Wechselwinkel — izmenični kot.

Winkel — kot.

Winkel im Halbkreise — kot v polokrogu.

Winkeldistanz — velikost kota.

Winkelfunktion — kotova zamenka.

Winkelmaß — kotna mera, mera za kote.

Würfel — kubus, kocka.

Wurzel — koren.

Wurzelausziehen — koren izvoditi, koren izvesti.

Wurzelexponent — korenovo kazalo.

Wurzelgröße — korenita količina.

Z.

Zählen — šteti, brojiti.

Zähler — števec, brojnik.

Zahl — število, broj.

Zahlensystem — številna sestava.

Zehner — desetica.

Zehntel — desetina.
 Zeichen — znamenje.
 Zeiger, index — kazalka.
 Ziffer — cifra, brojka, številka.
 Zinseszins — obrestna obrest.
 Zinseszinsrechnung — račun ob
 obrestni obresti.

Zusammengesetzt — sostavljen.
 Zusammenhängende Verhältnisse
 — sovezne primere.
 Zweigliedriger Ausdruck — dvo-
 členik.
 Zweitheilig — dvodelen.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

23. Male šole ali šole po deželi so se imele navadno v domačem jeziku, in tudi po mestih v vzornih ali normalnih šolah se je podučevati mógel kolikor toliko jezik slovenski. Da bi se po njem vanje pripravila i Metelčica, v ta namen so šolske knjige spisovali Metelkovci; ali — „Berilo za male šole na kmetih“ se je l. 1834 tiskalo že spet v Bohoričici, in v njej je po naročbi šolskega vodstva tiskan tudi „Mali besednjak slovenskiga in nemškiga jezika“ v Ljubljani l. 1834. 8. str. 230; II. 1843, ki ga je nekoliko s pomočjo Metelkovo zložil J. Kek (r. v Zatičini 1796, u. v Ljubljani 1854), ki je spisal bil tudi „Kratek katekizem v vprašanih in odgovorih“, kateri je nastopil v prvih šolah pozneje za l. 1831 v Metelčici natisnjenim „Kerščanskim naukom“.

V srednjih šolah je pa slovenščina menda po Vodnikovi dobi potihnila popolnoma. Čop jo je jel zopet buditi, in kaže se, da so tedaj nekteri poskušali slovenščini pridobiti nekoliko veljave v šolah latinskih. Konec l. 1836 dobi Metelko od deželnega poglavarstva po ravnateljstvu modroslovnega učilišča v presodbo slovnico latinsko — Handbuch der lateinischen Sprache —, katero je vsaj nekoliko na podlagi slovenskega jezika sestavil tedanji katehet v latinskih šolah blagi Joža Globočnik*) (r. v Cerkljah l. 1796, katehet od 1828 do 1854, u. v pokoju l. 1863), ktera pa vendar natisnjena ni bila.

V nemški l. 1837 pisani razsodbi pravi Metelko, da posebno v skladnji razkazuje pisatelj, kako malo se vjema latinščina z nemščino, nekterikrat celo nič, velikrat se pa lepo sklada s slovenščino. — Prav res je, da latinščina po vsem sestavu svojem t. j. v mnogih posamesnih besedah pa celih stavkih ima veliko podobnosti s slovenščino. Jasno je toraj, da kranjska mladina veliko prej in bolje uméva latinščino, če se na to podobnost z malo besedami opomni v maternem jeziku, kakor pa

*) Umerl je ranjki detomili katehet 17. sušca, rojen je bil 18. in pokopan 20. istega mesca, ter je na parah ležal — 18. — svojega rojstva in — 19. — svojega godú — sv. Jožefa — dan.